

*Beleidsregels
Maatschappelijke ondersteuning pgb
Capelle aan den IJssel 2023*

1 Inleiding	3
2 Begrippenkader	4
3 Algemene regels pgb	7
3.1 Voorwaarden pgb	7
3.1.1 Voldoende in staat de pgb-taken uit te voeren	7
Pgb-taken voor voorzieningen	7
Pgb-taken voor diensten	8
Beoordeling pgb-vaardigheid diensten	8
3.1.2 Motivering dat een pgb gewenst is	9
3.1.3 Veilig, doeltreffend en cliëntgericht (kwaliteit)	9
3.2 Pgb-vertegenwoordiger	10
Beoordeling pgb-vertegenwoordiger	10
Toezicht kwaliteit en financieel beheer	10
Voorwaarden vertegenwoordiger	11
3.3 Weigerings- en intrekingsgronden	12
Spoedeisende situatie	12
4 Pgb-regels voor voorzieningen	13
4.1 Programma van eisen	13
4.2 Gebruiksduur	13
4.3 Bouwkundige of woontechnische ingreep	14
4.4 Rolstoel/vervoersvoorziening	14
4.5 Collectief aanvullend vervoer	14
4.6 Hoogte pgb voorziening	14
Tweedehandsvoorziening	15
Instandhoudingskosten	15
4.7 Aanschaf en verantwoording	15
Bewaartermijn	15
5 Pgb-regels voor diensten	16
5.1 Betrekken persoon die behoort tot sociale netwerk met pgb	16
Overbelasting mantelzorg	16
Kwaliteit en effect ondersteuning	16
5.2 Kwaliteitseisen	17
5.3 Voortgang en verantwoording	18
5.4 Hoogte pgb voor diensten	18
5.5 Bestedingen vanuit het pgb	19
Besteding in het buitenland	19
5.6 Uitbetaling pgb	20
Trekingsrecht SVB	20

Uitbetaling op declaratiebasis _____	20
Bewaartermijn administratie _____	20
6 Tegengaan oneigenlijk gebruik en misbruik _____	21

1 Inleiding

In de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2015 is vastgelegd dat gemeenten zorg dragen voor maatschappelijke ondersteuning en de kwaliteit en continuïteit van voorzieningen. Hiervoor stelt de gemeenteraad bij Verordening regels vast.

De eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid van cliënten vormen het uitgangspunt. Cliënten kunnen vanwege een beperking of psychiatrische of sociaal psychische problemen minder zelfredzaam zijn. Samen met cliënten wordt gekeken naar wat zij zelf kunnen oppakken of kunnen leren, wat hun omgeving kan doen, welke mogelijkheden het informele kader biedt en of er voorliggende voorzieningen zijn. Als hiermee de ondersteuningsvraag niet wordt opgelost, bepaalt de gemeente of maatwerkvoorzieningen nodig zijn. Deze maken altijd onderdeel uit van een samengesteld en afgestemd palet van ondersteuning en staan nooit op zich. Maatwerkvoorzieningen lenen zich in feite niet voor het opstellen van beleidsregels. Daarom heeft de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) afgezien van het maken van modelbeleidsregels Wmo. Binnen Capelle aan den IJssel bestaat er behoefte aan richtlijnen en een afwegingskader. Deze zijn vastgelegd in de Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning en de Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning pgb. Deze beleidsregels vormen een nadere uitwerking van de regels in de Verordening.

Er zijn binnen de Wmo twee vormen mogelijk waarin maatwerkvoorzieningen kunnen worden verstrekt.

- maatwerkvoorziening in natura (zorg in natura). Daarmee wordt bedoeld dat de gemeente de cliënt een maatwerkvoorziening verstrekt, die hij of zij kant en klaar krijgt. Met de maatwerkvoorziening die cliënt in natura krijgt moet het probleem voldoende gecompenseerd zijn;
- persoonsgebonden budget (pgb). Een pgb is een geldbedrag bedoeld om zelf ondersteuning in te kopen of een voorziening mee aan te schaffen. Een pgb kan een geschikt instrument zijn voor de cliënt om passende ondersteuning op maat in te kopen.

Het pgb is een verstrekingsvorm die geschikt is voor mensen die zelf, dan wel met behulp van een pgb-vertegenwoordiger, de regie over hun ondersteuning kunnen voeren. Bij een verstrekking in een pgb heeft de cliënt of diens vertegenwoordiger zelf de verantwoordelijkheid om ondersteuning in te kopen en toe te zien op de ingekochte ondersteuning. Het is daarom noodzakelijk dat de cliënt of diens vertegenwoordiger bij de inzet van een pgb bekwaam is voor zijn rol als budgethouder. Hij dient op de hoogte te zijn van de ondersteuning die is toegekend en de rechten en plichten die daarbij horen. Duidelijke beleidsregels zijn hierbij van belang. Daarnaast verkleint de kans op (administratieve) problemen in het vervolgtraject als een budgethouder goed geïnformeerd is. Dit sluit op het beleidsplan Toezicht en handhaving Wmo 2015 en Jeugdwet 2021 – 2024. Hierin heeft het college voor de pgb's vastgelegd hoe zij fraude en fouten met pgb's wil voorkomen. Aandachtspunten hierbij zijn goede informatie en voorlichting aan de cliënt, toetsen pgb-vaardigheid van de cliënt of diens vertegenwoordiger, aandacht voor de toegang tot een pgb en het uitvoeren van het "bewustkeuzegesprek" met cliënt. Deze beleidsregels sluiten hierbij aan. Ze zijn in een apart document vastgelegd om de vindbaarheid en leesbaarheid van de regels te vergroten.

In het tweede hoofdstuk zijn de definities van een aantal begrippen opgenomen. In hoofdstuk 3 zijn de algemene regels voor een pgb vastgelegd. In hoofdstuk 4 zijn de pgb-regels voor voorzieningen en in hoofdstuk 5 de regels voor diensten vastgelegd. In hoofdstuk 6 staan de maatregelen voor het tegengaan van onrechtmatigheden met persoonsgebonden budgetten.

2 Begrippenkader

Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning

Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning Capelle aan den IJssel 2021.

Beleidsregels pgb

Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning pgb Capelle aan den IJssel 2023.

Besluit

Het Besluit maatschappelijke ondersteuning Capelle aan den IJssel 2023.

Bewustkeuzegesprek

Een gesprek waarin de keuze voor een pgb besproken wordt. Tijdens dit gesprek wordt bekeken of een pgb bij cliënt past. Hoe de cliënt invulling aan de hulp wilt geven. Welke kennis cliënt of diens vertegenwoordiger heeft van een pgb. Of cliënt of diens vertegenwoordiger capabel is om hulp via een pgb in te kopen en te beheren. Dit gesprek vindt plaats tijdens het onderzoek, nadat eerst een keukentafelgesprek heeft plaatsgevonden om de hulpvraag van cliënt te bespreken.

Bijdrage in de kosten

Een bijdrage in de kosten als bedoeld in de artikelen 2.1.4 en 2.1.4a van de wet.

Budgethouder

Budgethouder is een cliënt aan wie door het college een pgb is verstrekt.

Cliënt

Cliënt is een persoon die gebruik maakt van een algemene voorziening of aan wie een maatwerkvoorziening of pgb is verstrekt of door, of namens wie een melding is gedaan als bedoeld in artikel 2.3.2, eerste lid, van de wet.

College

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Capelle aan den IJssel.

Diensten

Ondersteuning via personen te onderscheiden in huishoudelijke ondersteuning, begeleiding individueel, begeleiding in groepsverband en persoonlijke verzorging.

Formele hulp

Formele hulp is een pgb-aanbieder die formele ondersteuning biedt aan een budgethouder. Van formele hulp is sprake als de hulp verleend wordt door onderstaande personen, met uitzondering van personen uit het sociaal netwerk van cliënt:

- I. personen die werkzaam zijn bij een instelling die ten aanzien van de voor het pgb uit te voeren taken/werkzaamheden ingeschreven staat in het Handelsregister (conform artikel 5 Handelsregisterwet 2007) en die beschikken over de relevante diploma's die nodig zijn voor uitoefening van de desbetreffende taken, of;
- II. personen die aangemerkt zijn als Zelfstandige zonder personeel. Daarnaast moeten zij ten aanzien van de voor het pgb uit te voeren taken/werkzaamheden ingeschreven staan in het Handelsregister (conform artikel 5 Handelsregisterwet 2007) en beschikken over de relevante diploma's die nodig zijn voor uitoefening van de desbetreffende taken.

Huiselijke kring

Een eenheid bestaande uit alle huisgenoten met wie de persoon met beperkingen duurzaam een huishouding voert, waaronder een mantelzorger, huisgenoot, familielid.

Van een gezamenlijke huishouding is in ieder geval sprake indien twee personen hun hoofdverblijf in dezelfde woning hebben en zij blijk geven zorg te dragen voor elkaar door middel van het leveren van een bijdrage in de kosten van de huishouding dan wel anderszins. Denk bijvoorbeeld aan gehuwden, het hebben van een samenlevingscontract, broer en zus met gezamenlijk huur, het hebben van een kind waarvan de huisgenoot het kind heeft erkend.

Informele hulp

Informele hulp is een pgb-aanbieder die informele ondersteuning biedt aan een budgethouder. Van informele hulp is sprake als de pgb-aanbieder niet voldoet aan de criteria die gelden voor formele hulp (zie definitie formele hulp voor deze criteria).

Instandhoudingskosten

De kosten voor onderhoud, reparatie en eventuele verzekeringskosten van een maatwerkvoorziening.

Maatwerkvoorziening

Op de behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van een persoon afgestemd geheel van diensten, hulpmiddelen, woningaanpassingen en andere maatregelen:

- 1°. ten behoeve van zelfredzaamheid, daaronder begrepen kortdurend verblijf in een instelling ter ontlasting van de mantelzorger, het daarvoor noodzakelijke vervoer, alsmede hulpmiddelen, woningaanpassingen en andere maatregelen,
- 2°. ten behoeve van participatie, daaronder begrepen het daarvoor noodzakelijke vervoer, alsmede hulpmiddelen en andere maatregelen,
- 3°. ten behoeve van beschermd wonen en opvang.

Mantelzorg

Hulp ten behoeve van zelfredzaamheid, participatie, beschermd wonen, opvang, jeugdhulp, het opvoeden en opgroeien van jeugdigen en zorg en overige diensten als bedoeld in de Zorgverzekeringswet, die rechtstreeks voortvloeit uit een tussen personen bestaande sociale relatie en niet wordt verleend in het kader van een hulpverlenend beroep.

Gebruikelijke zorg en mantelzorg zijn elkaar uitsluitende begrippen. Mantelzorg is zorg, die niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt geboden aan een hulpbehoevende, door personen uit diens directe omgeving waarbij de zorg/hulpverlening rechtstreeks voortvloeit uit de sociale relatie. Niet alle zorg, die mensen aan hun naaste bieden, is mantelzorg. Mantelzorg is alleen die zorg of hulp, die de gebruikelijke zorg/hulp overstijgt. Bij mantelzorg wordt de normale (gebruikelijke) zorg in zwaarte, duur en/of intensiteit aanmerkelijk overschreden.

Mantelzorger

Een persoon die mantelzorg verleent, is een zogenoemde mantelzorger.

Melding

Een melding is het kenbaar maken van de behoefte aan ondersteuning aan het college.

Participatie

Deelnemen aan het maatschappelijke verkeer. Het deelnemen aan het maatschappelijk verkeer is een belangrijke doelstelling van de Wmo die voor iedereen anders ingevuld kan worden maar wel voor iedereen op enigerlei niveau bereikbaar moet zijn, aansluitend bij de behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van de persoon.

Persoonsgebonden budget

Persoonsgebonden budget (pgb) is een bedrag waaruit namens het college betalingen worden gedaan voor diensten, hulpmiddelen, woningaanpassingen en andere maatregelen die tot een maatwerkvoorziening behoren, en die een cliënt van derden heeft betrokken.

Pgb-aanbieder

Een natuurlijk persoon of rechtspersoon (dat wil zeggen: een individu of een organisatie) die op basis van een persoonsgebonden budget een dienst als maatwerkvoorziening aan een budgethouder levert. Dit is vastgelegd in een contract (zorgovereenkomst) tussen de budgethouder en pgb-aanbieder. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen pgb-aanbieders die formele hulp of informele hulp bieden.

Sociaal netwerk

Personen uit de huiselijke kring of andere personen met wie de cliënt een sociale relatie onderhoudt.

Tot het sociale netwerk van een cliënt horen alle personen die een cliënt kent en met wie hij meer heeft dan alleen maar een vluchtig contact, maar met wie hij een sociale relatie heeft. Een sociale relatie zal in ieder geval wederzijds moeten zijn.

Verordening

Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Capelle aan den IJssel 2023.

Vertegenwoordiger

Meerderjarig persoon of rechtspersoon die een cliënt vertegenwoordigt die niet in staat kan worden geacht tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake. Personen of rechtspersonen die als vertegenwoordiger als bedoeld in het eerste lid kunnen optreden zijn de curator, de mentor of de gevolmachtigde van de cliënt, dan wel, indien zodanige persoon of rechtspersoon ontbreekt, diens echtgenoot, de geregistreerde partner of andere levensgezel van de cliënt, tenzij deze persoon dat niet wenst, dan wel, indien ook zodanige persoon ontbreekt, diens ouder, kind, broer of zus, tenzij deze persoon dat niet wenst.

Vrijwilliger

Een persoon die onverplicht en onbetaald werkzaamheden verricht ten behoeve van andere mensen of de samenleving, zonder van deze werkzaamheden voor het levensonderhoud afhankelijk te zijn.

Voorzieningen

Ondersteuning in de vorm van een voorziening, zoals hulpmiddelen, woningaanpassingen, vervoersvoorzieningen en rolstoelen.

Wmo

Wet maatschappelijke ondersteuning 2015.

Woningaanpassing

Bouwkundige of woontechnische ingreep in of aan een woonruimte.

Zelfredzaamheid

In staat zijn tot het uitvoeren van de noodzakelijke algemene dagelijkse levensverrichtingen en het voeren van een gestructureerd huishouden.

3 Algemene regels pgb

De gemeente kan een pgb verstrekken voor:

- 1) Voorzieningen, zoals hulpmiddelen, woningaanpassingen, vervoersvoorzieningen en rolstoelen.
- 2) Diensten, hulp via personen, te onderscheiden in:
 - a. Huishoudelijke ondersteuning;
 - b. Begeleiding individueel en in groepsverband;
 - c. Persoonlijke verzorging.

In dit hoofdstuk zijn de algemene regels voor een pgb vastgelegd die gelden voor zowel voorzieningen als diensten.

3.1 Voorwaarden pgb

In de Wmo zijn de volgende voorwaarden opgenomen waaraan voldaan moet worden om een pgb te kunnen verstrekken:

1. De cliënt moet voldoende in staat zijn de pgb-taken uit te voeren;
2. De cliënt moet kunnen motiveren dat een pgb gewenst is;
3. Er is gewaarborgd dat de maatwerkvoorziening veilig, doeltreffend en cliëntgericht (kwaliteit) wordt verstrekt.

Hieronder worden deze voorwaarden nader toegelicht.

3.1.1 Voldoende in staat de pgb-taken uit te voeren

De cliënt is op eigen kracht, dan wel met hulp uit zijn sociale netwerk of van zijn vertegenwoordiger(s), voldoende in staat te achten tot een redelijke waardering van zijn belangen en de cliënt is in staat te achten de aan een pgb verbonden taken op verantwoorde wijze uit te voeren.

Dat wil zeggen dat de cliënt zelf begrijpt wat een pgb inhoudt, welke taken hieraan verbonden zijn en wat de financiële maar ook niet-financiële gevolgen zijn. Het beheren van een pgb is geen vrijblijvende taak. Met een pgb neemt een cliënt zelf de regie over zijn ondersteuning in handen. Bij cliënten die niet in staat zijn volledig de eigen regie te voeren, kan een vertegenwoordiger uit naam van de cliënt de regie voeren. Zie 3.2 Pgb-vertegenwoordiger.

Als de cliënt ondersteuning nodig heeft bij het invullen van formulieren, omdat de cliënt de formulieren (vanwege taal) niet in detail begrijpt, staat dit het zelfstandig uitvoeren van de pgb-taken in de weg. Dit is een reden om de verstrekking van een pgb te weigeren.

ECLI:NL:CRVB:2021:2748

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen de pgb-taken voor voorzieningen en voor diensten.

Pgb-taken voor voorzieningen

Bij een pgb voor een voorziening betekent dit dat cliënt in staat moet zijn om een voorziening aan te schaffen aan de hand van het gestelde Programma van Eisen in het besluit. Met deze voorziening moeten de belemmeringen in voldoende mate worden gecompenseerd voor de periode waarvoor het pgb verstrekt wordt. Indien van toepassing dient de cliënt ook het onderhoud, de reparaties en de verzekering van de voorziening goed te kunnen regelen.

Voor woningaanpassingen is het uitgangspunt dat een pgb alleen wordt verstrekt, als cliënt voldoet aan de volgende voorwaarden:

- het kunnen selecteren van een aannemer/uitvoerder;

- een opdracht kunnen verlenen aan een aannemer volgens het Programma van Eisen zoals vastgesteld in het besluit en de overige vereisten;
- in staat zijn om afspraken te maken over onderhoud en reparatie van de woningaanpassing, als hiervoor een pgb is verstrekt;
- het kunnen aansturen van de uitvoering rekening houdend met het Programma van Eisen;
- de oplevering kunnen controleren conform het Programma van Eisen.

Voor hulpmiddelen, vervoersvoorzieningen en rolstoelen is het uitgangspunt dat een pgb alleen wordt verstrekt, indien cliënt voldoet aan de volgende voorwaarden:

- het kunnen selecteren van een leverancier;
- het in staat zijn om afspraken te maken over onderhoud en reparatie van het hulpmiddel, als hiervoor een pgb is verstrekt;
- een hulpmiddel kunnen kiezen om het beoogde resultaat mee te bereiken volgens het Programma van Eisen.

Pgb-taken voor diensten

Bij een pgb voor een dienst betekent dit dat de cliënt of diens vertegenwoordiger voldoet aan de tien voorwaarden van het 'kader pgb-vaardigheid'. Dit kader is opgesteld door de VNG, het ministerie van VWS, Zorgverzekeraars Nederland (ZN) en Per Saldo. Het uitgangspunt is dat een pgb alleen wordt verstrekt, indien cliënt aan deze voorwaarden voldoet. Hij beschikt dan over voldoende kennis en vaardigheden om het pgb te beheren en zijn belangen te behartigen. De tien voorwaarden betreffen:

1. cliënt overziet zijn eigen situatie en heeft een duidelijk beeld van de hulpvraag (Rechtbank Amsterdam 4-8-2020, ECLI:NL:RBAMS:2020:4625);
2. cliënt is op de hoogte van de regels en verplichtingen die horen bij het pgb of weet die bij de desbetreffende instanties (online) te vinden;
3. cliënt is in staat in een overzichtelijke pgb-administratie bij te houden, waardoor cliënt inzicht heeft in de bestedingen van het pgb;
4. cliënt is voldoende vaardig om te communiceren met de gemeente, SVB en pgb-aanbieder;
5. cliënt is in staat om zelfstandig te handelen en onafhankelijk voor een pgb-aanbieder te kiezen;
6. cliënt is in staat om afspraken te maken en vast te leggen en om dit te verantwoorden aan verstrekkers van het pgb;
7. cliënt kan beoordelen en beargumenteren of de geleverde zorg passend en kwalitatief goed is;
8. cliënt kan de inzet van pgb-aanbieders coördineren, waardoor de zorg door kan gaan, ook bij verlof en ziekte;
9. cliënt is in staat om als werk- of opdrachtgever de pgb-aanbieders aan te sturen en aan te spreken op hun functioneren (CRvB 27-11-2019, ECLI:NL:CRVB:2019:3761);
10. cliënt heeft voldoende juridische kennis over het werk- of opdrachtgeverschap of weet deze kennis te vinden.

Beoordeling pgb-vaardigheid diensten

Bij de beoordeling van de pgb-vaardigheid voor diensten wordt onder meer gebruik gemaakt van de pgb-zelftest van Per Saldo. Cliënten vullen de zelftest in op de website van Per Saldo. Ze krijgen aan de hand van een aantal vragen inzicht in de vaardigheden die nodig zijn voor het beheren van een pgb. Ook krijgen ze inzicht in de mate waarin zij zelf al over deze vaardigheden beschikken. De resultaten van de test moeten worden gedeeld met de gemeente. Ze worden meegenomen in de besluitvorming op het verzoek tot pgb. De resultaten worden besproken in het "bewustkeuzegesprek" met de gemeente. Dit tweede gesprek met de gemeente vindt plaats na het keukentafelgesprek. Tijdens dit gesprek wordt ook het pgb-plan besproken dat door de cliënt of diens vertegenwoordiger is ingevuld. Als cliënt een vertegenwoordiger heeft moet deze altijd aanwezig zijn.

Cliënt mag ook iemand uit zijn sociaal netwerk of mantelzorger vragen aanwezig te zijn, of een onafhankelijk cliëntondersteuner. De gemeente mag besluiten het gesprek te voeren in de aanwezigheid van de toezichthouder Wmo.

Als iemand al langere tijd zonder aanmerkingen een pgb ontvangt en de daaraan verbonden taken uitvoert wordt dit meegenomen bij de (her)beoordeling van de pgb-vaardigheid. Dit wordt ook meegenomen in een eventuele afweging voor de beëindiging van het pgb omdat cliënt niet (meer) pgb-vaardig zou zijn. Voordat het college besluit een pgb te beëindigen, dient er een belangenafweging te worden gemaakt. ([Rechtbank Limburg 30-6-2022, ECLI:NL:RBLIM:2022:5728](#)) Indien het besluit wordt herzien, dan wel ingetrokken, en het pgb wordt beëindigd, wordt een overgangperiode van drie tot zes maanden gehanteerd. Hierna kan de maatwerkvoorziening in natura worden verstrekt.

3.1.2 Motivering dat een pgb gewenst is

De cliënt moet zich gemotiveerd op het standpunt stellen dat hij de maatwerkvoorziening als pgb geleverd wenst te krijgen.

Dit betekent dat de keuze voor een pgb een weloverwogen keuze van de cliënt (en/of diens vertegenwoordiger) dient te zijn. Als een cliënt de ondersteuning zelf wenst in te kopen door middel van een pgb, moet de cliënt een gemotiveerd plan opstellen. Dit maakt onderdeel uit van het pgb-plan. De motivering wordt door het college gewogen en dient als basis voor het al dan niet toekennen van een pgb. De motivering wordt besproken in een gesprek, het "bewustkeuzegesprek". Dit tweede gesprek met de gemeente vindt plaats na het keukentafelgesprek. Hierin wordt ook het pgb-plan besproken. De cliënt hoeft niet te motiveren waarom zorg in natura niet passend is; hij moet alleen motiveren waarom een pgb een passende vorm van ondersteuning is (EK 2013-2014, 33841, nr. G, p. 28). Wanneer de cliënt de onderbouwing in redelijkheid heeft beargumenteerd mag de gemeente de aanvraag voor een pgb niet weigeren. Het college kan een verzoek om een pgb niet afwijzen met als reden dat er een gecontracteerde aanbieder is die zorg in natura kan bieden (CRvB 10-10-2018, ECLI:NL:CRVB:2018:3102).

Als de cliënt het niet zelf kan motiveren en een vertegenwoordiger heeft, wordt de vraag gesteld waarom de cliënt een pgb wenst. Het pgb heeft namelijk vooral een rol in het in eigen handen nemen van de regie over de ondersteuning. Het kiezen voor een pgb dient altijd een bewuste en vrijwillige keuze van de cliënt te zijn. Zie 3.2 Pgb-vertegenwoordiger.

3.1.3 Veilig, doeltreffend en cliëntgericht (kwaliteit)

Naar het oordeel van het college is gewaarborgd dat de diensten, hulpmiddelen, woningaanpassingen en andere maatregelen die tot de maatwerkvoorziening behoren, veilig, doeltreffend en cliëntgericht worden verstrekt.

Naar het oordeel van het college moet gewaarborgd zijn dat de diensten, hulpmiddelen, woningaanpassingen en andere maatregelen die tot de maatwerkvoorziening behoren, veilig, tijdig, doeltreffend en cliëntgericht worden verstrekt. Dit biedt het college de mogelijkheid ook de kwaliteit te beoordelen. De maatwerkvoorziening die met het pgb wordt ingekocht moet van goede kwaliteit te zijn.

Een maatwerkvoorziening die met een pgb wordt ingekocht moet vanzelfsprekend veilig zijn. De veiligheid is een belangrijk onderdeel van de kwaliteit. Voor diensten kan dat gekoppeld zijn aan bijv. het opleidingsniveau van de professionele ondersteuner. Bij hulpmiddelen kan veiligheid betrekking hebben op de bestedingsvrijheid van het pgb. Als het college een traplift in natura niet als veilige maatwerkvoorziening wordt aangemerkt, dan mag de budgethouder ook met een pgb geen traplift aanschaffen.

Onder doeltreffend wordt verstaan 'waarmee het doel/resultaat wordt bereikt'. Dit zijn de doelen/resultaten die in de beschikking zijn opgenomen. Met het pgb moet ondersteuning worden ingekocht die efficiënt en effectief is om die doelen/resultaten te bereiken. Het college zal dit onderzoeken gedurende de budgetperiode of bij een verzoek om verlenging van de indicatie.

Het spreekt voor zich dat de ondersteuning gericht moet zijn op de cliënt, met zijn belangen en wensen als uitgangspunt. Dit uitgangspunt kan daarom ook te maken hebben met de samenwerking tussen cliënt en ondersteuner. Gaat het om derden die in dienst zijn bij een professionele organisatie of als ZZP-er werkzaam zijn, dan zijn kwaliteit en cliëntgerichtheid onderdeel van de professionele standaarden die gelden binnen de beroepsgroep.

3.2 Pgb-vertegenwoordiger

Bij cliënten die niet in staat zijn volledig de eigen regie te voeren, kan een meerderjarige vertegenwoordiger namens de cliënt de regie voeren. Uitgangspunt is dat een vertegenwoordiger, de belangen van de cliënt centraal stelt. Er zijn wettelijke vertegenwoordigers: mentor, curator, bewindvoerder of voogd (tot 18-jarige leeftijd). Ook zijn er persoonlijke vertegenwoordigers: hulp van derden, eigen netwerk. Daarnaast kan cliënt een pgb-administratiekantoor inschakelen voor de pgb-administratie. Omdat de cliënt in de rol van budgethouder wordt vervangen door een vertegenwoordiger, toetst het college de vertegenwoordiger op dezelfde aspecten als de cliënt (Rechtbank Zeeland-West-Brabant 1-2-2019, ECLI:NL:RBZWB:2019:381). De budgethouder blijft altijd aansprakelijk, daarom dient nagegaan te worden of:

- De budgethouder of diens gemachtigde zich er duidelijk van bewust is dat de vertegenwoordiger, toegang krijgt tot de financiële module (het pgb) van de budgethouder?
- De budgethouder of diens gemachtigde zich er van bewust is dat de budgethouder ten alle tijde 100% aansprakelijk blijft voor alle financiële geldtransacties verricht door de vertegenwoordiger?
- De budgethouder of diens gemachtigde in het geval van een onjuiste financiële geldtransactie zich kan distantiëren van diens vertegenwoordiger, door bijvoorbeeld een (gerechtelijke) procedure te starten tegen de vertegenwoordiger?

Beoordeling pgb-vertegenwoordiger

Als er sprake is van een vertegenwoordiger moet de vertegenwoordiger samen met cliënt het formulier "Pgb-verklaring pgb-houder en de (eventuele) vertegenwoordiger" invullen. Dit maakt onderdeel uit van het pgb-plan. Hierin verklaart de vertegenwoordiger dat hij of zij het pgb op een verantwoorde wijze kan beheren. Dit houdt onder andere in dat de vertegenwoordiger zich bewust is van de verantwoordelijkheid die de rol van budgethouder, dan wel vertegenwoordiger voor het pgb, inhoudt. Als er sprake is van een wettelijke vertegenwoordiger dient hiervan bewijs te worden aangeleverd.

Tijdens het "bewustkeuzegesprek" wordt de vertegenwoordiging besproken en wordt de pgb-vaardigheid van de vertegenwoordiger getoetst. Tijdens dit gesprek wordt ook getoetst of er vanuit het pgb kosten voor het beheer van het pgb worden vergoed aan de vertegenwoordiger. Dit is niet toegestaan. Wanneer de cliënt wijzigingen wil aanbrengen in de wijze waarop hij wordt vertegenwoordigd, dient hij dit altijd eerst te melden bij de gemeente. Er moet een nieuwe pgb-verklaring worden ingevuld door de cliënt en de beoogde vertegenwoordiger. De pgb-vaardigheid van de nieuwe vertegenwoordiger moet worden beoordeeld.

Toezicht kwaliteit en financieel beheer

Als er een vertegenwoordiger is, dient geborgd te zijn dat de vertegenwoordiger toeziet op zowel het financieel beheer van het pgb, als de kwaliteit van ondersteuning die wordt ingekocht. Voor de wettelijke vertegenwoordigers geldt dat:

- een mentor: neemt beslissingen op het persoonlijke vlak: over verzorging, verpleging, behandeling en begeleiding. Hij kan inzage krijgen in het medisch dossier van de cliënt. De mentor gaat niet over geldzaken.
- een bewindvoerder: beheert bepaalde goederen en/of het geld van de cliënt. Een bewindvoerder neemt geen beslissingen over de gezondheid en mag het medisch dossier van de cliënt niet inzien.
- een curator: behartigt de financiële én persoonlijke belangen van de cliënt. Hij is dus eigenlijk zowel mentor als bewindvoerder. Het is de meest vergaande vorm van vertegenwoordiging. De cliënt kan bijna geen eigen beslissingen meer maken. Volgens de wet is hij dan handelingsonbekwaam.

Een wettelijk vertegenwoordiger kan alleen toezicht houden op het financieel beheer of alleen op de kwaliteit van ondersteuning. In dat geval dient een persoonlijke vertegenwoordiger de andere taak op zich te nemen. Als een bewindvoerder of mentor geen taakstelling heeft voor de pgb-beheerstaken, dan mag de gemeente ervan uit gaan dat hij of zij de cliënt niet ondersteunt bij het pgb-beheer en wordt geen pgb verstrekt (CRvB 20-10-2021, ECLI:NL:CRVB:2021:2575).

Voorwaarden vertegenwoordiger

De vertegenwoordiger moet aan een aantal voorwaarden voldoen:

- De vertegenwoordiger moet aan dezelfde pgb-vaardigheden voldoen als de cliënt.
- De vertegenwoordiger mag niet vanuit het pgb worden betaald.
- Het aanstellen van een vertegenwoordiger voor het pgb-beheer is een vrijwillige en bewuste keuze van de cliënt en is niet onder druk van de vertegenwoordiger gebeurd.
- Om de aan het pgb verbonden taken op verantwoorde wijze te kunnen uitvoeren mag een vertegenwoordiger niet de uitvoerder van de ondersteuning (pgb-aanbieder) zijn die met het pgb wordt ingekocht (CRvB 27-11-2019, ECLI:NL:CRVB:2019:3761). Ook mag de vertegenwoordiger geen financiële relatie hebben met de uitvoerder van de ondersteuning. Dit in verband met mogelijke belangenverstrengeling. Een pgb-aanbieder kan daarom nooit de vertegenwoordiger zijn. In uitzonderlijke gevallen (alleen bij eerste of tweedegraads familie) kan hiervan worden afgeweken. Dit kan alleen wanneer dit gezien de situatie van de cliënt, de aard van de ingekochte ondersteuning en de waarborgen waarmee een verantwoorde besteding en verantwoording van het pgb is omgeven, naar het oordeel van het college passend wordt bevonden. Daarnaast dient een vertegenwoordiger met voldoende afstand en kritisch de beheerstaken te kunnen vervullen.
- Tot slot dient de vertegenwoordiger voldoende nabij te zijn. Dit geldt zowel voor fysieke aanwezigheid, als voor tijd om de pgb-taken te kunnen uitvoeren.

De onafhankelijkheid en de nabijheid van de persoon of organisatie die het pgb beheert, kunnen relevant zijn bij het beoordelen van de pgb-vaardigheid. Als de persoon of organisatie die het pgb beheert wordt betaald door de pgb-aanbieder, is er geen onafhankelijkheid (Rechtbank Limburg 18-1-2022, ECLI:NL:RBLIM:2022:337).

Pgb-administratiekantoor

Cliënt kan de administratieve taken van het pgb-beheer bij een pgb-administratiekantoor beleggen. Deze organisatie moet lid zijn van de Alliantie Erkende Pgb-bureau's (AEP). De kosten voor het uitbesteden van de pgb-administratie mogen niet uit het pgb worden betaald.

3.3 Weigerings- en intrekingsgronden

In de Wmo is vastgesteld dat in de volgende situaties een pgb wordt geweigerd, dan wel ingetrokken:

Voor zover de kosten van het betrekken van de diensten, hulpmiddelen, woningaanpassingen en andere maatregelen van derden hoger zijn dan de kosten van de maatwerkvoorziening.

Dit betekent dat het college het pgb beperkt tot de hoogte van het gecontracteerde aanbod. Dit geldt ook als de door cliënt ingekochte pgb-aanbieder een hoger tarief hanteert. Het probleem doet zich voor in gevallen waarin de gemeente voor de voorziening in natura een lage prijs (korting) heeft bedongen bij de aanbieder en cliënt een hoger pgb wenst om bij de door hem gewenste leverancier in te kopen. De gemeente kan volstaan met het lage pgb conform de kostprijs voor de voorziening in natura. De gemeente moet er dan wel voor zorgen dat de cliënt in ieder geval de hulp voor dezelfde prijs bij die aanbieder kan inkopen (zie CRvB 19-9-2018, ECLI:NL:CRVB:2018:2829 en CRvB 26-2-2020, ECLI:NL:CRVB:2020:456) (CRvB 19-9-2018, ECLI:NL:CRVB:2018:2829).

Indien is vastgesteld dat de cliënt onjuiste of onvolledige gegevens heeft verstrekt en de verstrekking van juiste of volledige gegevens tot een andere beslissing zou hebben geleid.

Een cliënt heeft een inlichtingenplicht. Opzettelijke schending van de inlichtingenplicht kan leiden tot terugvordering van het pgb. Als de pgb-aanbieder opzettelijk hulp en assistentie heeft verleend bij het opzettelijk verstrekken van onjuiste gegevens kan ook bij de pgb-aanbieder het ontvangen pgb worden teruggevorderd. (ECLI:NL:CRVB:2020:667).

Indien is vastgesteld dat de cliënt niet voldoet aan de aan de maatwerkvoorziening of het persoonsgebonden budget verbonden voorwaarden.

Dit betekent ook dat als het college niet kan controleren of aan de drie voorwaarden, zoals in paragraaf 5.2.1 benoemd, wordt voldaan omdat de cliënt weigert het pgb-plan in te vullen, mag het een pgb weigeren en de maatwerkvoorziening in natura verstrekken (Rechtbank Rotterdam 29-3-2019, ECLI:NL:RBROT:2019:2379).

Indien is vastgesteld dat de cliënt de maatwerkvoorziening of het persoonsgebonden budget niet of voor een ander doel gebruikt.

Spoedeisende situatie

Een pgb is niet mogelijk als het college, na de melding van de behoefte aan ondersteuning(hulpvraag), een (tijdelijke) maatwerkvoorziening verstrekt vanwege een spoedeisend geval als bedoeld in artikel 2.3.3 van de wet. Immers, het onderzoek naar de vraag of de cliënt is aangewezen op een maatwerkvoorziening moet nog worden uitgevoerd. Ook moet nog onderzocht worden of de cliënt pgb-vaardig is en er wordt voldaan aan de voorwaarden voor een pgb.

4 Pgb-regels voor voorzieningen

Als cliënt de voorziening in de vorm van een pgb wil ontvangen dient hij het pgb-plan Wmo (voorzieningen) in te dienen, waarin de cliënt onder andere aangeeft:

- a. welke voorziening hij met het pgb wenst in te kopen;
- b. bij welke leverancier hij zijn voorziening zal inkopen;
- c. indien van toepassing: wie hij heeft gemachtigd om zijn belangen ten aanzien van het pgb te behartigen en de aan het pgb verbonden taken uit te voeren;
- d. op welke manier de voorziening bijdraagt aan zijn participatie en zelfredzaamheid;
- e. op welke wijze de kwaliteit van de voorziening is gewaarborgd;
- f. een offerte.

Het gemotiveerde plan waarin cliënt motiveert dat hij de maatwerkvoorziening als pgb geleverd wenst te krijgen, maakt ook onderdeel uit van het pgb-plan.

Als een cliënt met het pgb een tweedehands voorziening wil aanschaffen, dient hij dit in het pgb-plan kenbaar te maken. De cliënt hoeft in dit geval geen offerte te overleggen, maar dient het bouwjaar en de aanschafprijs van de tweedehandsvoorziening aan te tonen. Ook moeten de technische specificaties overlegd worden.

4.1 Programma van eisen

Om duidelijk te laten zijn aan welke vereisten de aan te schaffen voorziening moet voldoen, wordt in de beschikking een programma van eisen opgenomen. Het probleem zal beschreven worden, er wordt geen specifieke voorziening genoemd. Bijvoorbeeld: de rolstoelvoorziening dient passend te zijn voor uw lichaamsmaten en lichaamsgewicht. Hiermee wordt ook gewaarborgd dat de voorziening cliëntgericht en doeltreffend is.

Door een programma van eisen op te nemen in de beschikking wordt voorkomen dat een verkeerde voorziening wordt aangeschaft door onduidelijkheden over de vereisten. Dat zou tot inadequate voorzieningen kunnen leiden waardoor het te bereiken resultaat, het compenseren van problemen, niet wordt bereikt. Dit zou weer tot nieuwe aanvragen kunnen leiden. Wordt toch een voorziening aangeschaft die niet aan dat programma van eisen voldoet, dan is gehandeld in strijd met de beschikking.

4.2 Gebruiksduur

Iedere voorziening kent een zogenaamde gebruiksduur. Dit is de gemiddelde duur waarin adequaat gebruik gemaakt moet kunnen worden van die voorziening. Een cliënt wordt geacht met gebruikmaking van het pgb minimaal gedurende deze periode in de aanschaf van een voorziening te kunnen voorzien. De gebruiksduur wordt in de beschikking aangegeven. Dit geldt ook wanneer cliënt een tweedehands voorziening aanschaf met het toegekende pgb, waarbij de gebruiksduur naar rato van de leeftijd van de voorziening wordt verminderd (CRvB 21-03-2018, ECLI:NL:CRVB:2018:818).

Voorzieningen hebben een gebruiksduur van zeven jaar, met uitzondering van trapliften, tilliften, woningaanpassingen en sportvoorzieningen. Trapliften en tilliften hebben een gebruiksduur van tien jaar. Woningaanpassingen hebben een economische afschrijfduur van 10 jaar. Sportvoorzieningen hebben een gebruiksduur van zes jaar.

Na afloop van de gebruiksduur wordt pas een nieuw pgb of een voorziening in natura verstrekt als de technische levensduur van de voorziening verstreken is. Dit wordt door middel van een technisch rapport vastgesteld. Het kan voorkomen dat de minimale gebruiksduur is verstreken maar de voorziening nog technisch in orde is. Een nieuwe voorziening wordt op dat moment nog niet verstrekt. De belemmeringen van cliënt worden nog steeds opgelost door van de voorziening gebruik te maken. In dit geval kunnen de instandhoudingskosten verlengd worden.

De gebruiksduur van de voorzieningen wordt vastgesteld aan de hand van de informatie van de gecontracteerde leveranciers.

Indien een cliënt binnen de vastgestelde gebruiksduur opnieuw een aanvraag indient voor een (soortgelijke) voorziening, zal deze aanvraag worden afgewezen *tenzij*:

- het hulpmiddel adequaat is maar dermate intensief gebruikt dat de gebruiksduur in een specifiek geval korter is dan de gemiddelde gebruiksduur;
- de cliënt kan aantonen dat er sprake is van overmacht en dat het niet meer adequaat zijn van de voorziening niet te wijten is aan opzet of nalatigheid van de cliënt, bijvoorbeeld doordat de gezondheidssituatie van cliënt gewijzigd is.

4.3 Bouwkundige of woontechnische ingreep

Een pgb voor een bouwkundige of woontechnische ingreep in of aan een woonruimte wordt verleend aan cliënt zelf. Dit is altijd het geval. Zowel als de cliënt eigenaar van de woning is, als wanneer de cliënt huurder van de woning is. In artikel 2.3.7 lid 1 Wmo 2015 is geregeld dat de eigenaar van de woning een noodzakelijke woningaanpassing die door het college of de cliënt wordt aangebracht moet accepteren. Hiermee wordt voorkomen dat de woningeigenaar een noodzakelijke aanpassing kan blokkeren door geen toestemming te geven. In de Wmo is ook vastgelegd dat de woningeigenaar wel in de gelegenheid moet worden gesteld zijn mening te geven over de aanpassing. Hiermee wordt de eigenaar in de gelegenheid gesteld om bij uitvoeringskwesaties betrokken te zijn. Tot slot regelt de Wmo dat bij het vertrek van de cliënt de woningaanpassing niet door het college of de cliënt hoeft te worden verwijderd.

4.4 Rolstoel/vervoersvoorziening

Indien de cliënt geen gebruik wenst te maken van een rolstoel/vervoersvoorziening uit het kernassortiment, terwijl deze wel als goedkoopst, adequaat kan worden aangemerkt, maar de voorkeur geeft aan een voorziening buiten het pakket of indien de cliënt de voorziening wil voorzien van verschillende opties en accessoires waarvoor geen (medische) noodzaak bestaat, kan de cliënt met een pgb zelf een voorziening aanschaffen. Daarvoor gelden wel de eisen zoals omschreven in dit hoofdstuk over de voorwaarden om in aanmerking te komen voor een pgb.

4.5 Collectief aanvullend vervoer

Indien de cliënt in aanmerking komt voor collectief aanvullend vervoer, maar geen gebruik wil maken van het vervoer door de gecontracteerde aanbieder van de gemeente, kan de cliënt met een pgb zelf het collectief aanvullend vervoer inkopen. De hoogte van het pgb voor wat betreft het vervoer is gebaseerd op de autokosten volgens het Nibud (miniklasse) waarbij het uitgangspunt geldt dat 1500-2000 kilometer op jaarbasis binnen de directe leef- en woonomgeving moet kunnen worden gereisd.

4.6 Hoogte pgb voorziening

De omvang van het pgb wordt afgeleid uit een offerte opgevraagd bij de leverancier waar de gemeente de voorziening in natura afneemt. Bij het bepalen van het normbedrag van de voorziening wordt dus uitgegaan van het bedrag dat de voorziening bij verstrekking in natura zou kosten. Daarbij zal veelal sprake zijn van kortingen, omdat via een contract met een leverancier een grote hoeveelheid voorzieningen afgenomen wordt. Deze korting wordt doorberekend naar het pgb. Het is immers niet de bedoeling dat een pgb meer geld gaat kosten dan verstrekking in natura. In het algemeen kan er van uitgegaan worden dat ook met een pgb een voorziening met korting bij een door de gemeente gecontracteerde leverancier kan worden aangeschaft (CRvB 26-2-2020, ECLI:NL:CRVB:2020:456). Een cliënt kiest zelf voor een pgb en is daarmee zelf verantwoordelijk voor de aanschaf van een voorziening. Hieruit vloeit ook voort dat het op zijn/haar weg ligt om bij het college te informeren waar hij/zij deze ondersteuning voor het toegekende bedrag kan kopen.

Tweedehandsvoorziening

Het persoonsgebonden budget voor maatwerkvoorzieningen dient in beginsel vergelijkbaar te zijn met een voorziening in natura. De omvang van een pgb voor een tweedehands voorziening wordt gebaseerd op de goedkoopst adequate individuele voorziening in natura, mits de cliënt met dit bedrag dan ook daadwerkelijk de voorziening kan aanschaffen bij een leverancier. De omvang van het pgb voor een tweedehandsvoorziening wordt na rato berekend op de verkorte termijn waarop de zaak technisch is afgeschreven (gebruiksduur). Deze termijn wordt gebaseerd op het door cliënt aangetoonde bouwjaar.

Instandhoudingskosten

Naast het berekende aanschafbedrag kan een bedrag worden toegekend voor de instandhoudingskosten van de voorziening. Dit kan alleen voor zover er ook sprake is van instandhoudingskosten bij verstrekkingen in natura. Hiervoor wordt een normbedrag gehanteerd voor onderhoud, reparatie en verzekering. De verzekering maakt alleen onderdeel uit van de instandhoudingskosten voor elektrische voertuigen. Het bedrag zal op declaratiebasis ter beschikking worden gesteld aan de cliënt. De cliënt kan een declaratie indienen tot aan het maximaal beschikbaar gestelde normbedrag, vergezeld met originele facturen en/of betalingsbewijs van de verzekering, het onderhoud of de reparatie. De hoogte van dit normbedrag wordt gebaseerd op de vaste prijs voor instandhoudingskosten uit het voorkeursassortiment van de leverancier, of wordt bepaald op basis van de prijs genoemd in de opgevraagde offerte (bij voorzieningen buiten voorkeursassortiment). De instandhoudingskosten worden gebaseerd op de gebruiksduur van de voorziening. Als de technische levensduur van de voorziening is verstreken, en de voorziening is technisch nog in orde, kunnen de instandhoudingskosten worden verlengd. De instandhoudingskosten per maand (inclusief btw) worden dan vermenigvuldigd met het aantal maanden dat de instandhoudingskosten worden verlengd.

4.7 Aanschaf en verantwoording

Na ontvangst van de beschikking heeft de cliënt zes maanden de tijd om de voorziening aan te schaffen. Tevens dient het verantwoordingsformulier met betrekking tot de aanschaf van de voorziening binnen drie maanden na uitbetaling opgestuurd te zijn naar de gemeente. Indien van te voren te verwachten is dat de cliënt deze termijn niet haalt, zoals bij grote woningaanpassingen, kan deze termijn verlengd worden in overleg met de gemeente. Hiertoe neemt de cliënt het initiatief. De verantwoording van het pgb voor voorzieningen dient plaats te vinden over het verstrekte bedrag.

Als er ook een bedrag is gereserveerd voor instandhoudingskosten dient over de instandhoudingskosten apart verantwoording afgelegd te worden (op declaratiebasis). Het pgb moet verantwoord worden door middel van de verantwoordingsformulieren die door de gemeente zijn ontwikkeld. Zonder toestemming van de gemeente is het niet mogelijk op een andere manier te verantwoorden. Het verantwoordingsformulier voor de instandhoudingskosten dient binnen één maand na de gemaakte kosten binnen te zijn bij de gemeente. Er wordt dan direct overgegaan tot uitbetaling, tot de maximaal vastgestelde hoogte van de instandhoudingskosten. Naast het verantwoordingsformulier moeten altijd de volgende stukken worden meegezonden:

- de nota/factuur van de aangeschafte voorziening/reparatie/onderhoud;
- een bewijs van betaling van de aangeschafte voorziening/reparatie/onderhoud.

Bewaartermijn

Cliënten zijn verplicht de originele bewijsstukken minimaal vijf jaar te bewaren. Dit betreffen tenminste de volgende documenten:

- de toekenningsbeschikking;
- het pgb-plan Wmo voorzieningen;
- de factuur van de aangeschafte vervoersvoorziening/reparatie/onderhoud;
- verzekeringsbewijs van elektrische voorzieningen.

5 Pgb-regels voor diensten

Als cliënt de diensten in de vorm van een pgb wil ontvangen dient hij het "Pgb-plan Wmo (diensten)" in te dienen, waarin de cliënt onder andere aangeeft:

- a. welke ondersteuning hij met het pgb wenst in te kopen;
- b. bij wie hij zijn ondersteuning zal inkopen;
- c. indien van toepassing: wie hij heeft gemachtigd om zijn belangen ten aanzien van het pgb te behartigen en de aan het pgb verbonden taken uit te voeren;
- d. hoe hij de ondersteuning wenst te organiseren;
- e. op welke manier de ondersteuning bijdraagt aan zijn participatie en zelfredzaamheid;
- f. op welke wijze de kwaliteit van de ondersteuning is gewaarborgd;
- g. een financieel overzicht.

Het gemotiveerde plan waarin cliënt motiveert dat hij de maatwerkvoorziening als pgb geleverd wenst te krijgen, maakt ook onderdeel uit van het pgb-plan.

Het pgb-plan wordt in een gesprek met cliënt en, indien van toepassing, de vertegenwoordiger besproken. Tijdens dit gesprek is de pgb-aanbieder niet aanwezig. Wanneer over dit plan overeenstemming is bereikt tussen cliënt en gemeente, ontvangt de cliënt het besluit en kan de cliënt de benodigde ondersteuning contracteren. De cliënt sluit zorgovereenkomsten waarin de te leveren ondersteuning en het loon wordt omschreven.

5.1 Betrekken persoon die behoort tot sociale netwerk met pgb

In de Wmo is vastgelegd dat het college moet onderzoeken of inzet van mantelzorg of hulp van andere personen uit het sociale netwerk van cliënt kan bijdragen aan verbetering van de zelfredzaamheid of de participatie van cliënt. Dat betekent dat van mantelzorgers wordt verwacht dat zij de cliënt als mantelzorgers hulp bieden. Uitgangspunt is dat een pgb niet wordt toegekend met de bedoeling dit in te laten vullen door een potentiële mantelzorgers. Als achteruitgang in inkomen van de mantelzorgers een duidelijk verband kent met de individuele situatie van de cliënt, moet dit aspect wel worden betrokken bij het in kaart brengen van de leefsituatie. Let wel, het pgb is bedoeld als budget om de noodzakelijke ondersteuning te bieden en niet als inkomensvoorziening.

Wat voor mantelzorgers geldt, kan ook gelden voor andere personen uit iemands sociaal netwerk: uitgangspunt is dat hulp geboden wordt zonder betaling. Wie het pgb mag invullen, of beter geformuleerd: wie het pgb niet mag invullen, kan als voorwaarde voor het pgb in de beschikking worden opgenomen.

Overbelasting mantelzorg

Als een mantelzorgers bovengebruikelijke zorg biedt, en er een pgb wordt aangevraagd om de mantelzorgers te ontlasten, dan kan het pgb niet ingezet worden om ondersteuning bij deze mantelzorgers in te kopen. Een pgb ontlast de mantelzorgers in deze situatie niet. (Rechtbank Den Haag, ECLI:NL:RBDHA:2020:3834).

Kwaliteit en effect ondersteuning

Het college moet de kwaliteit beoordelen bij de inzet van het pgb via een mantelzorgers of persoon uit het sociaal netwerk. Daarvoor weegt het college of deze inzet tot gelijkwaardig of beter resultaat leidt in vergelijking met de inzet van een professional. Als dit niet het geval is, is de inzet van ondersteuning via het sociale netwerk niet mogelijk. Het college kan dan immers niet waarborgen dat de beoogde doelen worden behaald. Het college stelt de budgethouder in de gelegenheid om met een andere (formele) pgb-aanbieder een overeenkomst aan te gaan die wel voldoet aan de vereisten. (ECLI;NLRDAMS:2021:1695)

Ook kan zich de vraag voordoen of een persoon uit het sociaal netwerk in staat is om de cliënt iets aan te leren zodat hij daarna niet meer is aangewezen op een maatwerkvoorziening. Dit gelet op de directe sociale relatie tussen hen. Als dit niet het geval is, is de inzet van ondersteuning via het sociale netwerk niet mogelijk. Het aanleren van activiteiten zou meer kans van slagen kunnen hebben als de ondersteuning wordt geboden door een professionele ondersteuner die juist niet in directe relatie met de cliënt staat. Dit gelet op de professionele distantie. Het college stelt de budgethouder in de gelegenheid om met een andere (formele) pgb-aanbieder een overeenkomst aan te gaan die wel voldoet aan de vereisten.

Ook vanwege het zorgbelang, bijvoorbeeld bij de cliëntgroep (O)GGZ, kan ondersteuning via een mantelzorger of persoon uit het sociaal netwerk minder snel aan de orde zijn en het noodzakelijk zijn de ondersteuning door een professionele (pgb-)aanbieder te laten leveren.

5.2 Kwaliteitseisen

Aan de geboden ondersteuning door pgb-aanbieders worden bepaalde kwaliteitseisen gesteld. Gezien het karakter van een pgb, de cliënt voert zelf de regie, zijn de kwaliteitseisen niet een op een overgenomen van de kwaliteitseisen voor maatwerkvoorzieningen in natura. In eerste instantie is de budgethouder ervoor verantwoordelijk om toe te zien op de kwaliteit van de geleverde ondersteuning. Echter, het college heeft als verstrekker van het budget ook een rol. Er dient aan de voorkant beoordeeld te worden of de pgb-aanbieder voldoet aan de kwaliteitscriteria van formele of informele pgb-aanbieder. Ook kan het college de geboden ondersteuning periodiek toetsen aan gestelde kwaliteitseisen. Tijdens deze toets wordt gecontroleerd of de geboden ondersteuning uit het pgb-plan uitgevoerd wordt en of de gestelde doelen worden behaald.

Voor alle pgb-aanbieders gelden, de volgende voorwaarden:

- De pgb-aanbieder biedt hulp die veilig, tijdig, doeltreffend en cliëntgericht wordt verleend;
- De pgb-aanbieder werkt actief en integraal samen met andere zorgverleners/aanbieders in het belang van de cliënt en houdt hierbij de AVG-regelgeving in acht;
- De pgb-aanbieder werkt aantoonbaar aan de doelen van het ondersteunings- en pgb-plan;
- de pgb-aanbieder, dient, indien gevraagd, te beschikken over een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG);
- De pgb-aanbieder is bij de gemeente niet bekend vanwege ondeskundige ondersteuning, het handelen in strijd met relevante wetgeving of beleidsregels, misleiding en/of fraude en staat niet vermeld in het Waarschuwingsregister.

Daarnaast zijn er nog specifieke kwaliteitseisen voor formele en informele aanbieders. Voor de kwaliteitseisen van formele pgb-aanbieders, aanbieders die het formele tarief ontvangen, wordt onderscheid gemaakt tussen een gekwalificeerde zorgorganisatie en een gekwalificeerde zelfstandig werkende aanbieder.

Voor een gekwalificeerde zorgorganisatie geldt dat zij:

- staat ingeschreven in het Handelsregister (conform artikel 5 Handelsregisterwet 2007);
- aangesloten is bij een beroepsvereniging;
- voldoet aan de wet- en regelgeving die van toepassing is voor de betreffende beroepsgroep;
- personeel inzet voor het leveren van de ondersteuning dat beschikt over de relevante diploma's en bijbehorende competenties die nodig zijn voor het uitoefenen van de desbetreffende taken. Op verzoek van college kunnen deze inzichtelijk gemaakt worden;
- personeel inzet voor het leveren van de ondersteuning dat salaris ontvangt dat overeenkomstig is met de betreffende ondersteuning die wordt geboden en niet hoger is dan het maximale uurtarief zoals door de gemeente doorgegeven aan de SVB;
- een vertrouwenspersoon in de gelegenheid stelt zijn taak uit te oefenen;
- een meldplicht heeft bij calamiteiten en geweld;
- werkt volgens de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling;

- werkt met een systematische kwaliteitsbewaking;
- beschikt over een klachtenregeling.

Voor een gekwalificeerde zelfstandig werkende aanbieder geldt dat zij:

- staat ingeschreven in het Handelregister (conform artikel 5 Handelsregisterwet 2007);
- aangesloten is bij een beroepsvereniging;
- voldoet aan de wet- en regelgeving die van toepassing is voor de betreffende beroepsgroep;
- voor het leveren van de ondersteuning beschikt over de relevante diploma's en bijbehorende competenties die nodig zijn voor het uitoefenen van de desbetreffende taken. Op verzoek van college kunnen deze inzichtelijk gemaakt worden;
- salaris ontvangt dat overeenkomstig is met de betreffende ondersteuning die wordt geboden en niet hoger is dan het maximale uurtarief zoals door de gemeente doorgegeven aan de SVB;
- een meldplicht heeft bij calamiteiten en geweld;
- werkt volgens de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling;
- werkt met een systematische kwaliteitsbewaking
- een systeem hebben voor het bewaken, beheersen en verbeteren van de kwaliteit.

Voor informele pgb-aanbieders geldt dat zij beschikken tenminste over de bijbehorende competenties die nodig zijn voor het uitoefenen van de desbetreffende taken.

De cliënt kan, gelet op de problematiek, aangewezen zijn op professionele (formele) ondersteuning. Dat wil zeggen dat aan de ondersteuning specialistische eisen zijn verbonden die (alleen) een beroepskracht kan bieden. Denk ook aan de noodzaak van voldoende professionele distantie. Wanneer dat is vastgesteld, kan de ondersteuning niet worden geboden door een informele pgb-aanbieder. Het college hoeft in die gevallen niet te beoordelen of de informele pgb-aanbieder aan wie de budgethouder het pgb wenst te besteden voldoet aan de kwaliteitseisen. De budgethouder zal dan een door het college goedgekeurde professionele (formele) aanbieder moeten inschakelen. Lukt dat niet, dan weigert het college het pgb en zal een maatwerkvoorziening in natura worden toegekend.

5.3 Voortgang en verantwoording

Clíent dient na het toekennen van de begeleiding samen met beoogde pgb-aanbieder een ondersteuningsplan op te stellen waarin staat omschreven op welke wijze de door de gemeente vastgestelde resultaten(doelen) behaald gaan worden en welke inzet daarop wordt gepleegd. Deze dient bij de eerste voortgangsrapportage ingediend te worden bij de gemeente.

De gemeente wil voor begeleiding en persoonlijke verzorging die met een pgb wordt ingekocht eens per halfjaar een voortgangsrapportage van de budgethouder ontvangen. Hierin wordt het behaalde resultaat per doelstelling gerapporteerd op basis van de doelen zoals vastgesteld in de beschikking.

5.4 Hoogte pgb voor diensten

In de Verordening zijn de kaders vastgelegd voor de pgb-tarieven voor diensten. In het Besluit zijn de pgb-tarieven voor diensten vastgelegd.

In de Verordening wordt voor de pgb-tarieven onderscheid gemaakt tussen formele hulp en informele hulp in plaats van tussen sociaal netwerk en professionele ondersteuning. Aan de formele hulp worden in de Verordening eisen gesteld waaraan de pgb-aanbieder moet voldoen. Personen die niet aan deze eisen voldoen of behoren tot het sociaal netwerk van cliënt vallen onder informele hulp. Een moeder die ondersteuning biedt aan haar kind en voldoet aan eisen voor formele hulp, valt zodoende onder de informele hulp. Dit komt doordat een moeder tot het sociaal netwerk van cliënt behoort (ECLI:NL:CRVB:2021:1999). Buren behoren niet per definitie tot het sociale netwerk.

Om onder het sociaal netwerk te vallen is doorslaggevend of met de desbetreffende persoon daadwerkelijk een sociale relatie wordt onderhouden (ECLI:NL:RBOBR:2021:403).

Als er met een pgb een (professionele) formele hulp wordt ingeschakeld dan bedraagt het pgb 100% van het tarief van de maatwerkvoorziening in natura. Deze 100% geldt ook voor het maximum uurtarief dat mag worden gedeclareerd. Deze tarieven staan vermeldt in het Besluit.

Als een informele hulp (personen uit het sociaal netwerk van cliënt of persoon die niet voldoet aan de eisen die worden gesteld aan een formele hulp) de ondersteuning (huishoudelijke ondersteuning, begeleiding en persoonlijke verzorging) levert dan geldt een lager tarief. Dit tarief is het wettelijke minimumloon tot ten hoogste 75% van het tarief van de maatwerkvoorziening in natura.

Wanneer de cliënt niet het wettelijk minimumloon kan/wil betalen aan een informele hulp, kan hij kiezen voor een verstrekking in de vorm van een tegemoetkoming van € 141,- per kalendermaand. Voor zover van toepassing kan ook een tegemoetkoming per kalendermaand voor reiskosten worden toegekend. Als een cliënt gebruik wil maken van de mogelijkheid om een tegemoetkoming te verstrekken, geeft het college hiervoor toestemming via een door de SVB vastgesteld formulier door aan te geven dat de budgethouder de hulp een symbolische vergoeding per maand geeft. Tevens wordt aangegeven tot welk bedrag deze vergoeding maximaal aan de betreffende pgb-aanbieder mag worden uitgekeerd per maand.

Het kan voorkomen dat het door de cliënt beoogde aanbod duurder is dan het aanbod van het college. Dit betekent niet bij voorbaat dat het pgb om die reden geheel geweigerd wordt. Cliënten kunnen zelf bijbetalen wanneer het tarief van de door hen gewenste pgb-aanbieder duurder is dan het door het college voorgestelde aanbod.

5.5 Bestedingen vanuit het pgb

Een pgb mag alleen gebruikt worden voor het inkopen van ondersteuning. Er is geen verantwoordingsvrij bedrag. Ook de volgende kosten mogen niet uit het pgb worden betaald:

- reiskosten van de pgb-aanbieder;
- bijkomende zorgkosten, zoals cursusgeld voor een cursus die de pgb-aanbieder volgt;
- feestdagenuitkering;
- eenmalige uitkering bij overlijden;
- kosten voor bemiddeling, tussenpersonen of belangenbehartigers;
- kosten voor het voeren van een pgb-administratie;
- kosten voor ondersteuning bij het aanvragen en beheren van een pgb;
- kosten voor het aanvragen van een VOG;
- kosten voor het deelnemen aan overleggen in het kader van afstemmen en samenwerken met andere zorgverleners;
- kosten voor het lidmaatschap van Per Saldo;
- volgen van cursussen over het pgb;
- kosten voor het bestellen van informatiemateriaal;
- alle ondersteuning die onder een algemene voorziening en/of algemeen gebruikelijk voorziening vallen;
- alle ondersteuning die onder een andere wet dan de Wmo vallen;
- bijdrage in de kosten (eigen bijdrage/abbonnementstarief).

Besteding in het buitenland

Er kan niet per definitie gezegd worden dat besteding van het pgb in het buitenland niet mogelijk is.

Als de besteding in het buitenland verband houdt met het bijdragen aan de zelfredzaamheid/participatie van de cliënt in de eigen leefomgeving, thuis in Nederland, is besteding in het buitenland mogelijk (Rechtbank Den Haag 15-9-2020, ECLI:NL:RBDHA:2020:10229).

5.6 Uitbetaling pgb

In de beschikking staat het besluit van het college. In deze beschikking staat de omvang van het pgb, het maximale uurloon en voor welke termijn het pgb bedoeld is. Daarnaast is in de beschikking opgenomen voor welk(e) doel(en) het pgb is toegekend en welke voorwaarden er aan het pgb gesteld worden. Zodra de beschikking wordt verzonden, wordt het pgb beschikbaar gesteld.

Trekkingsrecht SVB

De Wmo 2015 bepaalt dat het pgb niet meer rechtstreeks aan de cliënt wordt uitbetaald maar dat er een trekkingsrecht is; de SVB verricht de betalingen. Het pgb wordt door de gemeente aan de SVB beschikbaar gesteld. Na opdracht van de cliënt verricht de SVB de betalingen en voert nog enkele bijkomende administratieve zaken uit. Daarnaast toetst de SVB ook de zorgovereenkomsten die budgethouders afsluiten op arbeidsrechtelijke aspecten. Bij elke betaalopdracht controleert de SVB of de betaling klopt met de zorgovereenkomst. Als de SVB geen zorgovereenkomst heeft, kan de pgb-aanbieder niet worden uitbetaald. De duur van de zorgovereenkomst kan niet langer zijn dan de in de beschikking opgenomen einddatum van de toegekende ondersteuning. Voor diensten geldt dat nadat de ondersteuning is geleverd tot uitbetaling aan de pgb-aanbieder wordt overgegaan (tot een maximum van het pgb-bedrag). De niet bestede pgb-bedragen worden door de SVB terugbetaald aan de gemeente.

Uitbetaling op declaratiebasis

De cliënt of diens vertegenwoordiger dient een zorgovereenkomst af te sluiten met de betrokken pgb-aanbieder. Betaling van de diensten vindt plaats op declaratiebasis. Uitbetaling kan niet plaatsvinden wanneer de cliënt kiest voor een pgb op basis van maandloon of een vast bedrag per maand, tenzij er sprake is van een arbeidsovereenkomst tussen cliënt en pgb-aanbieder. De budgethouder heeft met uitbetaling op declaratiebasis veel meer de regie en goed zicht op de levering en uitgave van de ondersteuning.

Bewaartermijn administratie

Cliënten zijn verplicht, op grond van de belastingwetgeving, de pgb-administratie minimaal vijf jaar te bewaren. Dit betreffen de originele documenten. Onder deze documenten vallen tenminste:

- de toekenningsbeschikking;
- het pgb-budgetplan;
- de zorgovereenkomst(en) en wijzigingen op de zorgovereenkomst(en);
- de facturen/loonspecificaties SVB;
- declaraties/urenverantwoordingsstaten.

6 Tegengaan oneigenlijk gebruik en misbruik

Ter voorkoming van oneigenlijk gebruik en misbruik van pgb's heeft de gemeente een aantal maatregelen genomen. De verwachting is dat een sterke toets bij de toegang in combinatie met het (verplichte) trekkingsrecht via de SVB een doelmatige inkoop van ondersteuning met een pgb realiseert. De volgende maatregelen zijn daartoe getroffen:

- Het vergroten van het bewustzijn bij de consultants van de risico's voor mogelijke onrechtmatigheden met pgb's.
- Terugvordering achteraf voorkomen door: alle zorgovereenkomsten die budgethouders sluiten, voordat betaling aan deze pgb-aanbieder plaatsvindt, zorginhoudelijk te toetsen aan het pgb-plan. De gemeente kan wel achteraf om aanvullende informatie vragen als hier aanleiding voor is.
- Het toetsen van de pgb-vaardigheid van cliënt of diens vertegenwoordiger. Het is van belang dat nieuwe cliënten (of diens vertegenwoordiger) bewust kiezen voor een pgb, hun verantwoordelijkheden kennen en hiermee kunnen omgaan. De pgb-vaardigheid van cliënt of diens vertegenwoordiger wordt getoetst.
- Bij een heronderzoek worden de voortgang van het pgb-plan en de verantwoordingsplicht van de cliënt of diens vertegenwoordiger geëvalueerd. Wanneer wijziging van een pgb of de indicatie zelf nodig is, wordt dit aangepast.
- Goede informatievoorziening aan de cliënt of diens vertegenwoordiger over wat een pgb inhoudt en de verantwoordelijkheden die hierbij horen.
- Het trekkingsrecht. De SVB vraagt de zorgovereenkomst(en) op bij de budgethouder en controleert op arbeidsrechtelijke aspecten. De gemeente maakt het pgb-bedrag daarnaast rechtstreeks over aan de SVB. De SVB verzorgt de betalingen aan de pgb-aanbieder (s). Hierdoor vindt direct controle op betalingen plaats.
- Declaraties op basis van gewerkte uren in plaats van een maandloon of een vast bedrag per maand. Een maandloon is alleen mogelijk in het geval van een arbeidsovereenkomst tussen cliënt en pgb-aanbieder.
- Het toetsen van nieuwe pgb-aanbidders aan de hand van de opgestelde kwaliteitseisen.

Capelle aan den IJssel, 20 december 2022

Het college van burgemeester en wethouders,
de secretaris,

A.L. Duijmaer van Twist

de burgemeester,

mr. P. Oskam